

Aan Provinciale Staten

Onderwerp:

Resultaten aanjagen huisvesting arbeidsmigranten en toezegging EE/T.2025.037

Geachte Statenleden,

Met deze brief informeren wij u over de resultaten van de inzet van een aanjager en facilitator voor de huisvesting van arbeidsmigranten. Deze inzet vond plaats gedurende één jaar op basis van amendement A818 en de eerder met u gedeelde opdracht (september 2025; PZH-2025-880043468). In samenhang hiermee informeren wij u over de uitvoering van toezegging EE/T.2025.037.

De inzet van de aanjager en facilitator past binnen de koers van het Coalitieakkoord Zuid-Holland 2023–2027, waarin wordt ingezet op voldoende en passende woningen voor iedereen en op een samenhangende aanpak van maatschappelijke opgaven, in nauwe samenwerking met gemeenten en regionale partners.

Ter ondersteuning van deze brief is het rapport *Decisio – Monitor internationals 2010–2024* als bijlage toegevoegd. Dit rapport biedt achtergrondinformatie over de omvang en samenstelling van de groep internationals (Internationals zijn kenniswerkers, arbeidsmigranten, statushouders, internationale studenten, ontheemde Oekraïners, inkomensafhankelijke partners, internationale kinderen en internationale zelfstandigen).

Urgentie huisvesting arbeidsmigranten

Internationale werknemers zijn belangrijk voor Zuid-Holland. Naar schatting werken er bijna 300.000 in de provincie, waarvan ruim 180.000 arbeidsmigrant zijn (bron: Decisio, 2026). Zij zijn van groot belang voor sectoren zoals transport en logistiek, tuinbouw, haven, industrie (voeding, metalektro), horeca, bouw, en diensten zoals onderwijs en zorg en welzijn. De aanwezigheid van arbeidsmigranten hangt samen met de huidige economische structuur van Zuid-Holland, zoals beschreven in de Ruimtelijk-Economische Visie. De economische ontwikkeling van Zuid-Holland is nauw verbonden met deze sectoren die voor hun arbeidsopgave mede afhankelijk zijn van de inzet en huisvesting van arbeidsmigranten.

In onze eerdere Verkenning arbeidsmigratie (PZH-2025-876588936) hebben we het belang van internationale werknemers voor onze samenleving, economie en arbeidsmarkt aangegeven. Daarbij hebben we ook geconstateerd dat forse groei van arbeidsmigratie en excessen zoals overbewoning en uitbuiting van vaak laagbetaalde arbeidsmigranten leiden tot druk op huisvesting en maatschappelijke voorzieningen en tot afnemende sociale

cohesie. Daarom is uit oogpunt van brede welvaart het in goede banen leiden van arbeidsmigratie nodig. Dit vraagt om een samenhangende aanpak gericht op meerdere punten. Ten eerste het beter inzicht verkrijgen in de omvang en kenmerken van arbeidsmigratie. Daarnaast de aanpak van misstanden, met name voldoende huisvesting van goede kwaliteit. En tenslotte het beperken van de vraag naar laagbetaalde arbeid door in te zetten op een kwalitatieve, hoogwaardige economie. Wij zijn hiermee aan de slag, met in acht name van de provinciale rol in relatie tot die van andere overheden en sociale partners (PZH-2026-891126521).

Met deze brief wordt specifiek ingegaan op onze bijdrage aan het stimuleren van voldoende huisvesting van goede kwaliteit voor arbeidsmigranten die hier voor kortere en middellange tijd verblijven (short- en mid-stay) en de resultaten van de aanjager en facilitator.

Opdracht en rol van de aanjager en facilitator huisvesting arbeidsmigranten

De aanjager en facilitator zijn ingezet als tijdelijke aanvullende capaciteit. Hun opdracht was gericht op het stimuleren van meer huisvestingsmogelijkheden voor arbeidsmigranten door:

- het verbinden van partijen;
- het ondersteunen van gemeenten en initiatiefnemers met name daar waar projecten vastlopen;
- het versnellen van lopende trajecten;
- het signaleren van structurele knelpunten (waarbij ook van buiten naar binnen werd gekeken) waarbij ook is gekeken naar de uitvoeringskracht

Ze hebben daarbij een integrale aanpak gevolgd door vraagstukken te bezien vanuit de invalshoeken economie, ruimte en volkshuisvesting en vanuit de praktijk van gemeenten en initiatiefnemers. Een voorbeeld hiervan is de bestuurlijke conferentie op 7 mei jl. in Drechtsteden met o.a. werkgevers en gemeenten. Hier is de gewenste ontwikkeling van de maritieme maakindustrie in de regio besproken en wat dat betekent voor de vraag naar arbeid en arbeidsmigranten en de ruimtelijke mogelijkheden voor (tijdelijke) huisvesting van hen in de regio. Mede op basis van deze aanpak hebben de aanjager en facilitator de volgende aanbevelingen ('lessen') gedaan aan de provincie.

De belangrijkste lessen volgens de aanjager en facilitator huisvesting arbeidsmigranten:

1. *Focus op de opgave:* concentreer je op de provinciale rol en breng focus aan op datgene waar je als Provincie het verschil kunt maken: huisvesting arbeidsmigranten en RO-beleid en economische beleid dat op elkaar is afgestemd.
2. *Blijvende aandacht voor het onderwerp en opstelling als volwaardig partner in het aanjagen van realisatie:* Voortgang is alleen mogelijk wanneer sprake is van regionale samenwerking, een duidelijke rolverdeling en tijdige afstemming tussen overheden, werkgevers en initiatiefnemers. Werk pro-actief en vanuit partnerschap.
3. *Draag het integraal provinciaal perspectief op arbeidsmigratie actief uit:* dit vraagt om bestuurlijke urgentie die wordt vertaald naar concrete, zichtbare en consistente actie. Alleen dan kan de provincie daadwerkelijk sturen op het realiseren van extra kwalitatieve bedden voor short- en midstay arbeidsmigranten.
4. *Stimuleer goed werkgeverschap en actieve regionale betrokkenheid:* Sluit aan bij initiatieven en ontwikkelingen die energie en voortgang opleveren, zoals goed werkgeverschap en actieve regionale betrokkenheid. Dit vergroot het draagvlak en ondersteunt de uitvoering. Goed werkgeverschap is een belangrijke randvoorwaarde voor betere huisvesting en integratie van arbeidsmigranten. Goed werkgeverschap kan inhouden goede arbeidsvoorwaarden, veilige werkomstandigheden, fatsoenlijke huisvesting, informatievoorziening en sociale inbedding van arbeidsmigranten.
5. *Grijp de conceptwet Versterking Regie Volkshuisvesting aan om resultaatgericht te werken:* Benut de mogelijkheden van de conceptwet Versterking Regie Volkshuisvesting om doelgericht en resultaatgericht invulling te geven aan de opgave en de uitvoering te versnellen. Zo kunnen hiervoor de Volkshuisvestingsprogramma's worden benut voor beter inzicht in aantallen, behoefte en de opgave. Ook kan regionale samenwerking worden versterkt omdat afstemming vereist is tussen Rijk, provincie en gemeenten.
6. *Blijf leren in de praktijk en voortdurend toetsen van beleid en regelgeving op praktische uitvoerbaarheid:* Gemeenten en initiatiefnemers hebben behoefte aan meer duidelijkheid over provinciale kaders, de ruimte binnen regels en de wijze waarop plannen praktisch en uitvoerbaar kunnen worden gemaakt. Hanteer een 'ja-mits-houding'.
7. *Organiseer de interne governance én externe communicatie structureel en eenduidig:* Dit kan door één aanspreekpunt te organiseren, duidelijke werkafspraken, periodieke afstemming en heldere communicatie-instrumenten zoals een routekaart en toegankelijke uitleg van beleid. Daarnaast is het van belang om systematisch te leren van praktijkcasussen en waar nodig beleid aan te passen, zodat meer voorspelbaarheid ontstaat en de provincie consistent en effectiever kan opereren, met blijvende ambtelijke en bestuurlijke aandacht.

Deze lessen zijn inhoudelijk in lijn met de eerder uitgevoerde Verkenning arbeidsmigratie en het bijbehorende onderzoek 'Opgave arbeidsmigratie in de provincie Zuid-Holland' van Birch/Defacto Urbanism (PZH-2025-876588936).

Hieronder volgt een korte reactie op enkele lessen van de aanjager en facilitator.

Samenwerking, regionale meerwaarde en rolverdeling

De inzet van de aanjager en facilitator heeft geleid tot versterkte samenwerking tussen gemeenten, werkgevers en andere betrokken partijen, met name op regionaal niveau.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de besluitvorming over huisvesting en zijn het bevoegd gezag. De provincie heeft hierbij een kaderstellende en ondersteunende rol en richt zich op het bevorderen van regionale samenhang, het delen van kennis en het verbinden van partijen.

De provincie blijft deze versterkte samenwerking voortzetten.

In de periode waarin de aanjager en facilitator zijn ingezet (vanaf juni 2025) was de provincie tot heden onder meer betrokken bij trajecten in:

- Dutch Fresh Port
- de Drechtsteden
- de Rotterdamse haven

Deze inzet heeft nog niet in alle gevallen geleid tot directe realisatie van nieuwe bedden, maar wel tot concrete voortgang in planvorming, waaronder BOPA-trajecten, en bestuurlijke afstemming. Ook zijn bestuurlijke gesprekken gevoerd en is ondersteuning en voorzitterschap geboden bij de bestuurlijke conferentie Drechtsteden waarin bestuurders zich hebben uitgesproken voor draagvlak en actie.

Door de inzet zijn meerdere projecten in beeld gekomen die gezamenlijk optellen tot minimaal circa 1.600 bedden. In de provincie zijn in deze periode -deels met hulp van de provincie- in ieder geval ook twee locaties daadwerkelijk gerealiseerd:

- Middelharnis (Goeree-Overflakkee)
- Maasdijk (Homeland)

Werkgevers spelen een belangrijke rol bij het realiseren van huisvesting. In de praktijk blijkt dat veel werkgevers bereid zijn te investeren in goede huisvesting, vanuit het belang voor de continuïteit van hun bedrijfsvoering. Tegelijk is dan ook medewerking van gemeenten nodig om dit te realiseren en gezamenlijk te werken aan draagvlak en sociale cohesie. Door dergelijke samenwerking te ondersteunen en te verbinden aan regionale afspraken draagt de provincie bij aan meer huisvesting van goede kwaliteit voor arbeidsmigranten.

Regels, ruimte en communicatie

Provinciale regels en kaders worden in de praktijk soms als complex ervaren. Uit de praktijk blijkt dat vooral behoefte is aan meer duidelijkheid over wat binnen deze kaders mogelijk is en hoe regels moeten worden toegepast.

De provincie zet daarom in op:

- betere communicatie over regels en mogelijkheden;
- meer duidelijkheid via onder andere de provinciale website;
- continuering van inzet van de regionale ruimteaccount voor toelichting bij concrete initiatieven.

Daarnaast wordt in de aanloop naar een volgende herziening van het Omgevingsbeleid bezien of verdere verduidelijking nodig is.

Beoogde Wet versterking regie volkshuisvesting

De ervaringen sluiten aan bij de door het kabinet beoogde Wet versterking regie volkshuisvesting, die op het moment van schrijven voorligt bij de Eerste Kamer. In de huidige formulering van de wet staat regionale afstemming en meer regie centraal.

Arbeidsmigranten zijn hierin een zogenoemde aandachtsgroep. Gemeenten moeten in hun volkshuisvestingsprogramma opnemen hoe zij omgaan met de woonbehoefte van deze groep. Deze programma's worden regionaal afgestemd en maken onderdeel uit van een samenhangend stelsel van volkshuisvestingsprogramma's van Rijk, provincie en gemeenten, waarbij de provincie vanuit haar coördinerende rol en met inzet van instrumenten uit de Omgevingswet – zoals instructieregels en regionale afstemming – richting geeft aan de vertaling van de opgave in de regio. Al in de Herziening 2025 hebben wij opgenomen dat gemeenten de behoefte aan huisvesting in beeld moeten brengen en regionaal afstemmen.

De inzet van de aanjager en facilitator laat zien dat hier kansen liggen om de samenwerking verder te versterken en meer regie te organiseren.

Borging en voortzetting

De lessen uit de inzet van de aanjager en facilitator worden benut bij het verder vormgeven van de provinciale rol in de regionale afstemming rond huisvesting van arbeidsmigranten.

Daarbij wordt aangesloten bij de bestaande werkwijze en de ontwikkeling richting de concept Wet versterking regie volkshuisvesting. De inzet wordt daarmee onderdeel van een structurele aanpak.

Toezegging

Tijdens de Statencommissie Economie en Energie op 26 november 2025 is de volgende toezegging gedaan rond het thema arbeidsmigranten.

- *EE/T.2025.037: Gedeputeerde Koning zegt toe dat, wanneer zij de resultaten van de aanjager en facilitator aan de Staten presenteren, indien nodig maatregelen worden genomen om een eventueel gat in hun inzet te overbruggen totdat Provinciale Staten desgewenst middelen beschikbaar kunnen stellen.*

Reactie: In de periode tussen de toezegging en de Kadernota is geen gat in (middelen voor) de inzet van aanjager en facilitator geconstateerd. De middelen die ter beschikking zijn gesteld zijn voldoende om de opdracht af te ronden. De provincie kan nu zelf met de resultaten aan de slag zoals hierboven beschreven. Daarmee gaan wij ervan uit dat deze toezegging kan worden afgedaan.

Afsluiting

Wij concluderen dat de belangrijkste lessen van de inzet van de aanjager en facilitator zijn dat regionale samenwerking, een integrale benadering en duidelijke communicatie over kaders noodzakelijk zijn om initiatieven voor huisvesting van arbeidsmigranten verder te brengen en tot realisatie te komen. Een concreet voorbeeld hiervan is de bestuurlijke wens om samen te werken in de regio Drechtsteden.

Deze lessen nemen wij mee in de verdere inzet op de huisvesting van arbeidsmigranten in Zuid-Holland.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

plv. voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

M.E. van Leeuwen

Bijlagen

Monitor Internationals 2010-2024, Regiorapportage Provincie Zuid-Holland